

PhDr. Štefan Surmánek, CSc.

Úvod

V dnešním díle našeho seriálu se podíváme za bývalým slovenským profesorem a disidentem, který kvůli politickému názoru a odborné publikaci přišel o zaměstnání na své kmenové universitě. Na universitách by se mělo především debatovat, předkládat fakta a ne cenzurovat a potom trestat. PhDr. Štefan Surmánek, CSc. působil na Inštitúte politológie Prešovskej univerzity, kde vyučoval filozofické a politologické disciplíny, dnes pracuje jako odborný poradce ĽSNS a asistent poslance Milana Mazureka. Je poněkud smutné, že nejednoho politického disidenta musí zaměstnávat strana obecně médií nálepkovaná jako totalitární a „fašistická“.

S bývalým profesorem tedy (nejen) o ĽSNS, politickém pronásledování, cikánském etniku, prolamování společenských tabu či politice.

Extravaganza Controverso

PhDr. Štefan Surmánek, CSc.

Jak jste se dostal k protisystémovému myšlení? Byl to běh na dlouhou trať, nebo vás zlomila jedna přelomová událost?

Tak ako väčšina občanov vtedajšieho Československa, aj ja som privítal zmenu, ku ktorej došlo po roku 1989. Podobne ako ostatní, ani ja som nedisponoval pravdivými informáciami a už vôbec nie osobnou skúsenosťou s fungovaním liberálnej demokracie a kapitalistického ekonomického systému. Drvivá väčšina z nás mala veľmi skreslené predstavy o demokracii ako o systéme, v ktorom vôľa občanov a verejný záujem je na prvom mieste. Až neskôr ľudia pochopili, že terajší stav liberálnej demokracie predstavuje systém, ktorý by sme najvýstižnejšie mohli charakterizovať ako prelínanie prvkov partokracie a plutokracie (oligarchie), teda ako vládu predstaviteľov vládnuccich politických strán a za nimi stojacími bohatými a vplyvnými záujmovými skupinami.

Toto spojenie zákonite vedie k prerastaniu politickej a ekonomickej moci, výsledkom čoho je obrovská a všadeprítomná miera korupcie, politického klientelizmu, pohrdanie zákonmi a uprednostňovaním individuálnych a skupinových záujmov na úkor tých verejných, t. j. občianskej verejnosti. Dosiahli sme stav, ktorý by sme mohli nazvať „zdaním demokracie“, resp. ako svojráznu „detskú hru“ na demokraciu, ktorej väčšia časť obyvateľstva už prestáva veriť.

Jednou z príčin určitej dezilúzie a sklamaní veľkého počtu ľudí z liberálnej demokracie

a stavu našej spoločnosti je strata našej národnej a štátnej samostatnosti a zvrchovanosti, prejavujúca sa v ovládnutí všetkých oblastí našej spoločnosti a štátu cudzou mocou, v prvom rade bruselskými politickými elitami a nadnárodnými koncernami, záujmy ktorých všetky naše doterajšie vládne zoskupenia „otrocky“ presadzujú na úkor našich národnoštátnych priorít.

Takže odpoveď na vašu otázku znie: som proti takémuto zvrátenému chápaniu demokracie, proti systému, generujúcemu korupciu, rozkladajúcemu právny systém a nerešpektujúcemu záujmy nášho obyvateľstva a záujmy Slovenskej republiky. Preto som presvedčený, že je nutná systémová zmena liberálnej demokracie, presnejšie povedané odstránenie jej partokratickej a oligarchistickej podstaty a posilnenie ochrany našich národnoštátnych záujmov.

Jak probíhal Váš nucený odchod z akademické sféry?

Do 31. 8. 2016 som pôsobil ako vysokoškolský pedagóg na Filozofickej fakulte Prešovskej univerzity, konkrétne na Inštitúte politológie, kde som prednášal filozofické a politologické disciplíny. V roku 2016 som ako člen strany Kotleba – ĽS Naše Slovensko, jediného pronárodne orientovaného politického subjektu na Slovensku, kandidoval do NR SR. Pretože mnohí, vrátane vedenia danej fakulty túto stranu neprávom považujú za extrémistickú a fašistickú, bolo mi nepriamo oznámené, aby som sa na ďalší konkurz ani nehlásil, nakoľko s mojimi službami už nepočítajú. Samozrejme, že oficiálne mi nikto neoznámil skutočnú príčinu môjho núteného odchodu, pretože kandidovať za legálne pôsobiacu stranu nie je v rozpore s našim ústavným poriadkom. Ako príčinu vedenie fakulty uviedlo porušenie vysokoškolského zákona a vydanie mojej publikácie pod názvom *Pravdivý obraz o živote a postavení cigánskych komunit na (východnom) Slovensku*. Uvedená publikácia, oficiálne zaregistrovaná v univerzitnej knižnici, bola na základe posudkov, ktoré vypracovali dekanom vybraní „experti“ a „znalci“, označená ako rasistická a na pokyn dekana stiahnutá z knižnice Prešovskej univerzity. Tým sa vlastne vedúci predstaviteľ fakulty dopustil nielen porušenia vysokoškolského zákona, ale aj Ústavy SR, ktorá zakazuje cenzúru. A takýto ľudia stoja v čele mnohých vysokoškolských pracovísk na Slovensku.

Čím se živíte dnes?

V súčasnosti som na starobnom dôchodku. Zároveň sa aktívne zapájam do činnosti ĽS Naše Slovensko v Košiciach a tiež vykonávam funkciu asistenta poslanca NR SR za ĽS Naše Slovensko M. Mazureka.

Byl jste ve svém životě nějak perzekuován?

V roku 1984 som pracoval ako vysokoškolský pedagóg na Ústave marxizmu – leninizmu na Vysokej škole technickej v Košiciach, konkrétne na oddelení filozofie. V danom roku som spolu s niekoľkými svojimi kolegami bol vyšetrovaný Štátnou Bezpečnosťou a obvinený z protisocialistickej činnosti. V dôsledku toho som bol prepustený zo zamestnania a až do roku 1990 som prešiel viacerými povolaniami na Slovensku a v Čechách. Pracoval som ako

robotník na JRD, vodič osobnej dopravy, skladový manipulátor a vychovávateľ na stredoškolskom internáte. V roku 1990 som bol rehabilitovaný a vrátil som sa na Vysokú školu technickú v Košiciach, kde som na Katedre spoločenských vied zabezpečoval výuku filozofických a politologických predmetov.

Jakým způsobem se na Slovensku řeší problém s cikánskou komunitou v osadách, její rostoucí počty, prakticky žádné vzdělání a silná závislost na příspěvcích od státu?

Problémy spojené so spôsobom života a aktivitami prevažnej väčšiny cigánskeho obyvateľstva na Slovensku sa už celé desaťročia riešia prostredníctvom politiky pozitívnej diskriminácie, spočívajúcej v konkrétnom type sociálnej politiky, zameranej na bezpráčne poskytovanie všetkých, prevažne materiálnych a finančných výhod jednej sociálnej skupine na úkor verejných zdrojov. Pozitívna diskriminácia je nesystémovým spôsobom riešenia problémov. Ako taká nevedla k vytýčeným cieľom, nevedla k zlepšeniu života a postavenia prevažnej väčšiny cigánskeho etnika. Práve naopak, viedla k disociabilite, t. j. k oslabovaniu sociálneho prispôsobovania jednotlivcov ale aj celých sociálnych skupín a zásadným spôsobom potláčala a aj naďalej potláča a oslabuje predpoklady k tomu, aby sa ľudia štandardným spôsobom začleňovali do spoločnosti.

Výsledkom celé desaťročia realizovanej politiky pozitívnej diskriminácie je absolútna závislosť veľkého počtu cigánskeho obyvateľstva na štátnej podpore a štátom poskytovaných materiálnych a finančných benefitov. V tomto prípade môžeme politiku pozitívnej diskriminácie oprávnené považovať za určitý druh „sociálnej drogy“, ktorá nie je o nič menej nebezpečná, než užívanie klasických drog. A takáto politika, ktorá sa v praxi absolútne neosvedčila (tých niekoľko pozitívnych prípadov úspešného začlenenia sa jednotlivcov do väčšinovej spoločnosti len potvrdzuje neúspešnosť sociálneho experimentu nazvaného pozitívna diskriminácia) sa na Slovensku praktizuje aj naďalej, o čom svedčí až 75 rôznych foriem a typov štátnej sociálnej pomoci.

Jak byste problém řešil vy?

Na položenú otázku nie je možné dať vyčerpávajúce vyjadrenie na ploche jednej odpovede. Chcem zdôrazniť, že ĽS Naše Slovensko má vypracovanú reformu cigánskej problematiky, východiskom ktorej musí byť skoncovanie s politikou pozitívnej diskriminácie, t. j. plošného a v mnohých prípadoch aj neodôvodniteľného poskytovania štátnej sociálnej pomoci celým skupinám obyvateľov, čo nevyhnutne vedie k jej zneužívaniu. Je nevyhnutné zaviesť adresne ciele sociálnu pomoc jednotlivcom, vrátiť sa k individuálnosti dávok namiesto plošnej nárokovateľnosti.

Ďalším z krokov je zmeniť politiku zamestnanosti, prijať adekvátne opatrenia, s cieľom donútiť množstvo dlhodobo nezamestnaných k uzatváraniu riadneho zamestnaneckého pomeru. Sprísniť postihovanie porušovania zákonov zo strany príslušníkov tých najzaostalejších skupín cigánskeho etnika, prijať účinné opatrenia na obmedzenie pôrodnosti v cigánskych komunitách, žijúcich prevažne v osadách a mestských častiach. A mohol by som

menovať celý rad ďalších opatrení, smerujúcich k systémovému riešeniu cigánskej problematiky.

Skutočná realizácia efektívneho a systémového riešenia daného problému do veľkej miery závisí od politickej odvahy prijímať aj nepopulárne opatrenia, od principiálnych postojov zodpovedných subjektov, prejavujúcich sa v snahách ísť aj proti doterajším konformným a zabehaným, avšak z pohľadu vytýčených cieľov a očakávaným výsledkom neúčinným opatreniam. Je potrebné si uvedomiť, že nie je možné riešiť neštandardné postavenie, v ktorom sa dnes veľká časť cigánskeho obyvateľstva nachádza prostredníctvom doterajších, teda štandardných opatrení a postupov. Teda tak, ako k riešeniu tohto problému pristupovali všetky doterajšie vládne zoskupenia od roku 1989.

Otázne je, či je množné prijímať potrebné systémové a efektívne a do značnej miery aj neštandardné opatrenia, keď sme súčasťou EÚ a ďalších západoeurópskych politických a sociálnych štruktúr, v ktorých dochádza k absolutizácii ľudských práv a dodržiavanie ktorých je považované za neprekročiteľnú hranicu a základ politickej korektnosti. Preto si myslím, že skutočné, systémové riešenie cigánskej problematiky ja možné len mimo nášho členstva v EÚ.

Jak naopak reagujete na primitivní a antisociální živly, které se chtějí dostat do vašeho hnutí?

Je potrebné podotknúť, že drvivá väčšina z našej niekoľkotisícovej členskej základne sú slušní občania, plnia si svoje občianske povinnosti. A ak sa aj v minulosti v našej strane objavili ľudia, porušujúci stanovy strany, stranícku disciplínu či porušujúci zákony tohto štátu, tí už nie sú našimi členmi. Tomu, aby sme do našich radov prijímali ľudí bezúhonných, stotožňujúcich sa s našim programom a smerovaním, slúži celý rad opatrení, jedným z ktorých sú pomerne obsiahle pohovory a previerky záujemcov o vstup do ĽS Naše Slovensko.

V čem vidíte slabiny a limity ĽS Naše Slovensko?

Ak môžeme hovoriť o nejakých slabinách našej strany, tak tieto slabiny korenia ani nie tak v samotnej jej činnosti a kvalitách vedenia strany, ale majú skôr objektívne opodstatnenie, vyplývajúce z nepriateľského vzťahu štandardných politických strán, vedenia štátu a mimovládnych organizácií sorošovského typu voči existencii, aktivitám a činnosti ĽS Naše Slovensko. Výsledkom je absolútna informačná a mediálna blokáda namierená proti našej strane, prenasledovanie a kriminalizácia niektorých jej čelných predstaviteľov, snahy o zrušenie strany, zákaz a rušenie našich mítingov a stretnutí s obyvateľmi jednotlivých obcí a miest zo strany predstaviteľov štátnej a samosprávnej moci a celý rad ďalších opatrení.

Aj napriek tomu, ĽS Naše Slovensko je tu stále, sme parlamentným politickým subjektom, neustúpili sme ani krok od nášho programu a našich predstáv o riadení a organizácii verejných záležitostí. Sme principiálnou, národne orientovanou a nekompromisnou opozičnou stranou, pre ktorú záujmy Slovenska, znovuobnovenie zvrchovanosti a suverenity štátu

a národnoštátnych priorít sú alfou a omegou našej činnosti.

Co pro vás znamená slovenská identita?

Určite, každý národ disponuje niečím, čo má zmysel uchovávať a ďalej rozvíjať, čo príslušníkov tohto národa (či už ako jednotlivcov alebo celých skupín) po veľmi dlhú dobu formuje. Formuje ich názory, postoje, kultúru, náboženstvo, poznanie, vedomie atď. To niečo by sme mohli nazvať podstatnými a charakteristickými črtami a vnútornými kvalitami národa. Nezanedbateľným znakom identity národa je aj jeho štátnosť, ktorú by sme mohli nazvať „kvitesenciou“ národa a národnej existencie, pretože bez národného štátu postupne, ale nevyhnutne dochádza k procesu odnárodňovaniu, potláčaniu a vytrácaniu sa povedomia obyvateľstva o ich príslušnosti k národu, oslabovaniu patriotizmu a hrdosti na to, že som súčasťou väčšieho celku, v našom prípade súčasťou slovenského národa a občanom národného štátu.

Zjednodušene povedané, nevyhnutne dochádza k tomu, čoho svedkami sme dnes v EÚ, o čo sa politické elity tejto inštitúcie a žiaľ, aj mnohé národné politické reprezentácie, vrátane tej slovenskej snažia. Aj preto ĽS Naše Slovensko uprednostňuje a svojimi návrhmi presadzuje naše národnoštátne záujmy pred tými celoeurópskymi, aj z tohto dôvodu sme zástancami posilňovania postavenia, zvrchovanosti a suverenity našich štátnych orgánov, aj preto naša strana do parlamentu predkladá, okrem množstva ďalších zákonov aj novelu zákona, ktorý by dôraznejšie než je tomu v súčasnosti postihoval hanobenie štátnych symbolov Slovenskej republiky. Teda tých symbolov, ktoré navonok reprezentujú a symbolizujú identitu nášho národa a jeho štátnosť.

Četl jste knihu *Psychologie Romů* od Petra Bakaláře?

Priznám sa, že nie. Ďakujem vám, že ste ma na ňu upozornili, určite si ju zoženiem a prečítam, pretože téma Cigánov a všetko čo s ňou súvisí, ma zaujíma.

Jaké knihy byste doporučil si přečíst svým obdivovatelům a jaké svým odpůrcům, vydal jste něco i Vy sám?

Je veľmi veľa knižných titulov, ktoré by som odporučil si prečítať, nepozerajúc sa na to, akej politickej či ideovej orientácie je daný človek. Čo sa týka mnou napísaných odborných publikácií, spomeniem: *Dejiny sociálno-politického myslenia*, *Základy politológie*, *Politológia* (vybrané kapitoly), *Formovanie sociálnej náuky katolíckej cirkvi v kontexte moderného sociálno-politického vývoja*, *Vzťah medzi štátom a katolíckou cirkvou na Slovensku po roku 1993 (príčiny, prejavy, súvislosti, tendencie)*, *Pravdivý obraz o živote a postavení cigánskych komunit na (východnom) Slovensku*, I. a II. vydanie.

Zastáváte nějaké náboženské či metafyzické názory?

Absolvoval som filozofické štúdium, ktoré ma naučilo racionálnemu uvažovaniu a nazeraniu na problémy sveta. Aj preto som prívržencom politického realizmu. Preto je logické, že

mnohopočetné metafyzické názory a koncepcie nie sú objektom môjho záujmu, aj keď uznávam právo každého človeka na to, aby sa im slobodne venoval, vyznával ich a hlásal. Čo sa týka náboženských predstáv som zástancom náboženskej tolerancie a práva každého slobodne vyznávať svoju vieru. Netýka sa to však tých náboženstiev, ktoré hlásajú nenávisť k iným vierovyznaniam. K takýmto náboženstvám zaraďujem aj politický islamizmus, islám ako taký, ktorý považujem za veľmi bojovné a netolerantné vierovyznanie.

Náboženstvo, resp. jeho jednotlivé druhy a odnože považujem za spoločenský fenomén, ktorý tu existuje odnepamäti a ktorý bude existovať, pokiaľ bude existovať ľudská civilizácia. Môj vzťah k náboženstvu by sa dal najlepšie charakterizovať myšlienkou francúzskeho mysliteľa Voltaira – aj keby Boh neexistoval, bolo by potrebné si ho vymyslieť.

Predstavte si, že byste se nějakým zázrakem ocitl u moci. Jak byste naložil se svými někdejšími pronásledovateli a odpůrci?

Neverím v zázraky. Ale čisto hypoteticky, ak by som sa ocitol v takom postavení, určite by som to nevyužil na nejaký revanš voči tým, ktorí mi v minulosti ublížili. Nie som pomstychtivý a z vlastnej skúsenosti viem, že po čase človek vo svojom vedomí postupne potláča do úzadia osobnú nenávisť a sústreďuje svoju činnosť a energiu na zmysluplnejšie aktivity. Žiť neustále s pocitom pomsty a revanšu je v konečnom dôsledku neproduktívne a únavné, nerobí to človeka šťastnejším a už vôbec nie spokojnejším. Či to už berieme z pozície náboženskej viery alebo sa na to pozeráme skôr svetsky, v konečnom dôsledku odpúšťanie človeka oslobodzuje a robí jeho život zmysluplnejším.

Nezastávam takýto postoj v prípadoch, ak ide o porušovanie zákonnosti a pravidiel správania sa predstaviteľov verejnej moci. Teda ak ide o korupciu, politický klientelizmus, zneužívanie funkcií a postavenia verejného činiteľa a pod. Dôsledky takéhoto správania sú pre štát, spoločnosť a jej obyvateľov katastrofálne. Nemám tu na mysli len ekonomické dopady ale v prvom rade dopady na formovanie a ovplyvňovanie verejnej mienky a spoločenského vedomia. Výsledkom je obrovská dezilúzia nášho obyvateľstva, prejavujúca sa v náraste nedôvery voči politikom a politike ako takej, v náraste nedôvery voči štátnym orgánom a inštitúciám, v spochybňovaní právneho štátu, existujúceho právneho systému a spravodlivosť ako takú. V takomto prípade potrestanie korupčníkov a páchatelov trestnej činnosti je nevyhnutné, nemá to nič spoločného s pomstychtivosťou, osobnou nenávisťou a pod. Je to nevyhnutný krok k nastoleniu elementárnej spravodlivosti, posilnenie postavenia štátnych orgánov a prinavrátenie dôvery občanov tohto štátu v jeho akcieschopnosť a ochotu brániť právny poriadok a verejné záujmy.

Podaří se časem pozitivním nacionalistickým názorům proniknout i do akademické sféry?

Tak ako za bývalého režimu tzv. reálneho socializmu, tak aj v dnešnej dobe patria (česť výnimkám) predstavitelia učiteľskej a akademickej obce k tým najviac zakríknutým, zastrašeným a voči oficiálnym názorom a postojom najviac ústupčivým a lojálnym skupinám nášho obyvateľstva. Príčin tohto stavu je veľa, k tým najdôležitejším musíme zaradiť strach

zo straty zamestnania a celková atmosféra, ktorá panuje na našich školách a univerzitných pracoviskách. Zvlášť to platí pre učiteľov a pedagógov prednášajúcich spoločenskovedné disciplíny. Tí sú a vždy boli najviac poplatní oficiálnej ideológii a držiteľmi štátnej moci hlásaných a presadzovaných „právď“. Tak ako v minulosti to bolo požiadavka stotožnenia sa s marxisticko-leninským svetonázorom, dnes je to vernosť ideálom a hodnotám liberálnej demokracii, vyžadovaný súhlas s naším členstvom v EÚ a NATO, chvála multikulturalizmu a odmietanie všetkého, čo len v náznakoch pripomína obhajobu našej štátnosti, požiadavku posilnenia našej zvrchovanosti a suverenity a našich národnoštátnych priorít. Slovom, zdravý nacionalizmus v jeho vlasteneckej podobe a národnej hrdosti sa dnes nenesie. A ak niekto, vrátane vlastenecky mysliacich a konajúcich pedagógov prejaví navonok svoj patriotizmus je ihneď onálepkovaný označením nacionalista a extrémista, čo v mnohých prípadoch môže mať pre takýchto ľudí nežiadúce pracovnoprávne dopady.

Z vlastnej skúsenosti viem, že mnohí pedagogickí pracovníci v súkromí prejavujú pomerne kritické postoje k procesu odnáródňovania a nahrádzania našich národných, kresťanských a kultúrnych hodnôt nám cudzími a do našej spoločnosti násilne implementovanými hodnotami liberalizmu, individualizmu, multikulturalizmu, fiktívneho európskeho občianstva a pod. Som presvedčený, že počet pronárodne orientovaných jednotlivcov, pôsobiacich v akademickej sfére a predstavujúcich intelektuálnu elitu nášho národa bude rásť.

Co může udělat běžný občan, pokud chce zabránit zániku své identity a kultury?

Odpoveď na túto otázku je veľmi jednoduchá a jednoznačná. Pretože žijeme v prostredí parlamentnej demokracii, o „demokratickosti“ ktorej by sa dalo vážne pochybovať, existuje jediná možnosť ako zabrániť tomu, aby sa proces odnáródňovania a oslabovania pozícií a sily národných štátov naďalej prehľboval. Tou odpoveďou je podpora občanov Slovenska pronárodne orientovaným politickým stranám a hnutiam, ktoré to zo Slovenskom, s jeho štátnosťou a jeho zvrchovanosťou myslia vážne. Stačí prísť k voľbám a udeliť svoje volebné preferencie práve takýmto politickým subjektom, medzi ktorými vedúce postavenie zaujíma ĽS Naše Slovensko.